

Vergaderjaar 2004–2005

29 800 IIA

Vaststelling van de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2005

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2005 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2005. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2005.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2005 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting (de zgn. begrotingstoelichting toegelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes

Inhoudsopgave

B. Begrotingstoelichting

1. Leeswijzer	3
2. Het beleid	4
2.1. De beleidsagenda	4
2.2. De artikelen	5
1: Wetgeving en controle Eerste Kamer	5
2: Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer	8
3: Wetgeving en controle Tweede Kamer	10
4: Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer	19
10: Nominaal en onvoorzien SG	21
3. De bedrijfsvoering	22
4. De verdiepingsbijlage	23
5. Was-Wordt tabel	29

1. LEESWIJZER

Inhoud begroting

Opbouw begroting

- 1 Leeswijzer
- 2 Het beleid
- 3 De bedrijfsvoering
- 4 De Verdiepingsbijlage
- 5 Was-Wordt tabel

De opbouw van de artikelen is als volgt:

1. Algemene doelstelling
2. Begrotingsvoorstellen College/kabinetsstandpunt
3. Operationele doelstellingen en prestatiegegevens
4. Budgettaire gevolgen van beleid

De begroting van de hoge colleges van staat is met ingang van de begroting 2004 gesplitst in deel IIA en deel IIB. Deel IIA bevat het onderdeel Staten-Generaal en deel IIB bevat de Raad van State, de Algemene Rekenkamer, de Nationale ombudsman, de Kanselarij der Nederlandse Orden, het kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en het kabinet van de Gouverneur van Aruba. De splitsing is tot stand gekomen naar aanleiding van het verzoek van de Staten-Generaal om de bijzondere positie van de Staten-Generaal zichtbaar te maken in de begroting.

De 2^e wijziging van de Comptabiliteitswet 2001, waarin de splitsing is geformaliseerd, is in voorbereiding.

2. HET BELEID

2.1. De beleidsagenda

Opbouw (verplichtingen=) uitgaven (in € 1 000)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		106 847	105 566	102 617	102 683	101 714	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004		4 872	1 468	968	1 968	1 968	
Nog niet opgenomen in een begrotings- stuk:		1 368	5 233	5 214	5 221	5 210	
1 Wetgeving en controle Eerste Kamer		99	120	120	120	120	
2 Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer		327	341	342	342	342	
3 Wetgeving en controle Tweede Kamer		4 700	4 905	4 866	4 868	4 857	
4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer		- 3 694	- 3 833	- 3 833	- 3 828	- 3 828	
10 Nominaal en onvoorzien		- 64	3 700	3 719	3 719	3 719	
Stand ontwerp-begroting 2005	110 344	113 087	112 267	108 799	109 872	108 892	108 392

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		1 938	1 938	1 938	1 938	1 938	
Stand ontwerp-begroting 2005	2 738	1 938	1 938	1 938	1 938	1 938	1 938

2.2. De artikelen

ARTIKEL 1: WETGEVING EN CONTROLE EERSTE KAMER

1. Algemene doelstelling

Taak van de Eerste Kamer

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft door haar grondwettelijke bevoegdheden en samenstelling een eigen plaats en taak in het staatsbestel. De Eerste Kamer heeft een wetgevende en beleidscontroleerende taak. Zij toetst de door de Tweede Kamer aanvaarde voorstellen van wet (inclusief de begrotingen). Bij deze toetsing pleegt zij in het bijzonder aandacht te schenken aan algemene beginselen van behoorlijke wetgeving, en wel met inachtneming van de volgende normen: de Grondwet, internationale overeenkomsten en besluiten van volkenrechtelijke organisaties, het rechtssysteem met inbegrip van de mogelijkheid beroep te doen op rechtsmiddelen, vormvereisten voor de wetgevingsprocedure, het draagvlak voor en de handhaafbaarheid van het wetsvoorstel zelf en de financiële gevolgen ervan.

Om invulling te geven aan haar beleidscontroleerende taak heeft de Eerste Kamer een aantal specifieke rechten, te weten: het recht vragen te stellen aan de regering, het recht van interpellatie en het recht van onderzoek (enquête).

De beleidscontroleerende taak beslaat ook de (implementatie van de) Europese regelgeving, de Europese integratie en belangrijke regeringsnota's. Tenslotte heeft de Eerste Kamer – gelijktijdig met de Tweede Kamer – het zelfstandig recht in te stemmen met, of instemming te onthouden aan voorgenomen besluiten in het kader van de derde pijler van de Europese Unie die een het Koninkrijk bindend karakter hebben.

Het doel van de ambtelijke diensten van de Eerste Kamer

De ambtelijke diensten van de Eerste Kamer hebben ten doel de leden van de Eerste Kamer in staat te stellen hun wetgevende en beleidscontroleerende taak naar behoren te vervullen. De wijze waarop deze doeleinden worden bereikt, vloeit voort uit het werkaanbod voor de Eerste Kamer en de wensen van haar leden bij het vervullen van hun taken.

Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal

De wetgevende taak van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal is beperkt van omvang. Hetgeen hiervoor is opgemerkt over de wetgevende taak van de Eerste Kamer, is op de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de te behandelen voorstellen van wet door de regering worden voorgesteld en niet door de Tweede Kamer worden aangeboden.

De Grondwet bepaalt dat de Voorzitter van de Eerste Kamer de leiding heeft van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal. Dientengevolge zijn het vooral de ambtelijke diensten van de Eerste Kamer die belast zijn met de organisatie van de Verenigde Vergadering. Enkele plenaire vergaderingen van de Verenigde Vergadering hebben een sterk ceremonieel karakter: de vergadering die op grond van artikel 65 van de Grondwet jaarlijks op de derde dinsdag van september wordt gehouden, en, in voorkomend geval, herdenkingen van de leden van het Koninklijk Huis. Dit laatste als gevolg van een onlangs door de Voorzitters van beide Kamers in overeenstemming met respectievelijk het College van Senioren

van de Eerste Kamer en het Presidium van de Tweede Kamer en met instemming van de Minister-president genomen besluit. De uit de organisatie van de Verenigde Vergadering voortvloeiende kosten maken deel uit van de begroting van de Eerste Kamer.

2. Begrotingsvoorstellen College/kabinetstandpunt

De Eerste Kamer stelt voor de raming vanaf 2005 met € 0,016 mln te verhogen voor porti- en telefoonkosten.

Het kabinet stemt in met het voorstel van de Eerste Kamer om de raming vanaf 2005 met € 0,016 mln te verhogen voor porti- en telefoonkosten.

3. Operationele doelstellingen en prestatiegegevens

Wat willen we bereiken?

Het verzorgen van Openbare vergaderingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

- Het verzorgen van de Verenigde Vergadering(en)
- Het verzorgen van Commissievergaderingen
- Het verzorgen van informatie voor de Kamerleden
- Het onderhouden van externe betrekkingen met ministeries en externe belangstellenden
- Het faciliteren van activiteiten betrekking hebbende op het wetgevingsproces

Wat gaan we daarvoor doen?

Het College van Senioren heeft in november 2003 de notitie «De Kanteling» besproken. In deze notitie zijn drie onderwerpen aan de orde gesteld:

- Gewenste interne werkwijze en positionering van de Eerste Kamer;
- Samenwerking van de Eerste Kamer met derden in het bijzonder de Tweede Kamer;
- Herijking van de ambtelijke organisatie.

In de loop van 2004 zal de ambtelijke organisatie opnieuw worden vastgesteld. Het gaat hierbij zowel om een veranderde organisatiestructuur als een aanpassing van de formatie van de Kamer. De eventueel hieruit voortvloeiende hogere kosten zullen bij suppletore begroting worden geregeld.

Teneinde bovenstaande doelstellingen te bereiken heeft de Eerste Kamer der Staten-Generaal een start gemaakt met de opzet voor de herstructurering van de primaire en ondersteunende processen.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft vervolgens een plan van aanpak opgesteld. Een van de onderdelen van het plan van aanpak heeft specifiek betrekking op de ondersteunende processen. De in dit plan opgenomen verbeteracties hebben onder meer betrekking op inkoopbeleid, centrale registratie van contracten en het genereren van de juiste managementinformatie. Ook is inmiddels besloten de arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers van de Eerste Kamer per 1 juli 2004 te moderniseren, overeenkomstig de aanpassingen die medio 2003 door de Tweede Kamer reeds zijn ingevoerd.

De samenwerking met derden heeft een aanvang genomen. Met de Tweede Kamer zijn dienstverleningsovereenkomsten gesloten op het gebied van Verslag en Redactie en van Beveiliging. Het is de bedoeling dat in de loop van dit jaar nog een dienstverleningsovereenkomst met de Tweede Kamer wordt gesloten, t.w. op het gebied van de automatisering.

De uitvoering van het Masterplan voor de huisvesting is ter hand genomen. De derde fase zal in de loop van 2005 worden afgerond.

4. Budgettaire gevolgen van beleid

Overzicht budgettaire gevolgen van beleid (in € 1 000)							
1: Wetgeving en controle Eerste Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Verplichtingen	7 584	8 723	8 197	8 189	8 189	8 189	8 189
Uitgaven	7 490	8 723	8 197	8 189	8 189	8 189	8 189
1. apparaat	3 972	5 103	4 573	4 565	4 565	4 565	4 565
2. vergoedingen voorzitter en leden Eerste Kamer	3 492	3 597	3 601	3 601	3 601	3 601	3 601
3. verenigde vergadering	26	23	23	23	23	23	23
Ontvangsten	66	63	63	63	63	63	63

ARTIKEL 2: UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN LEDEN EN OUD-LEDEN TWEDE KAMER

1. Algemene doelstelling

Het zorgdragen voor de uitgaven ten behoeve van de leden en oud-leden van de Tweede Kamer met betrekking tot het volgende:

- schadeloosstelling leden, reis- en overige kosten leden;
- wachtgeld en oud-leden, outplacement oud-leden, pensioenen oud-leden en hun nabestaanden.

2. Begrotingsvoorstellen College/kabinetsstandpunt

3. Operationele doelstellingen en prestatiegegevens

Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer (Stb. 1997, 250)

Wat willen we bereiken?

Een juiste uitvoering van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op basis van de bepalingen in de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer zorg dragen voor de uitgaven ten behoeve van de schadeloosstelling en reis- en overige kosten van leden van de Tweede Kamer.

Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Stb. 1969, 594) en outplacement

Wat willen we bereiken?

Een juiste uitvoering van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. De omstandigheid dat binnen één jaar, tweemaal sprake was van kamerverkiezingen, leidde tot een versterkt beroep op de wachtgeldregeling voor oud-leden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op basis van de bepalingen in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers zorg dragen voor de uitgaven voor pensioenen en uitkeringen aan voormalige politieke ambtsdragers, als ook voor pensioen aan hun nabestaanden.

Door een gerichte inzet van outplacementfaciliteiten zal worden getracht de gevolgen van het genoemde, versterkte, beroep op de wachtgeldregeling te beperken.

Wat mag het kosten?

Binnen het totaal van dit artikel is € 0,2 mln voor outplacementfaciliteiten beschikbaar.

Prestatiegegevens

De onderstaande tabellen bevatten gegevens over de jaren 1999 t/m 2003. Een prognose voor 2005 is niet mogelijk. Niettemin bieden de tabellen inzicht in de ontwikkeling van de aantallen deelgerechtigden en de bijbehorende uitgaven.

uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer (in € 1000)	1999	2000	2001	2002	2003
– schadeloosstelling	11 546	12 345	12 543	13 016	12 693
– vergoedingen	2 941	3 048	5 844	8 711	6 162
<i>totaal</i>	<i>14 487</i>	<i>15 393</i>	<i>18 387</i>	<i>21 727</i>	<i>18 855</i>
gemiddeld per zetel	97	102	123	145	126
– pens. en wachtgelden	6 533	6 133	6 511	8 360	10 700
gemiddeld per zetel	44	41	43	56	71
– <i>totaal artikel</i>	<i>21 020</i>	<i>21 526</i>	<i>24 898</i>	<i>30 087</i>	<i>29 555</i>
gemiddeld per zetel	140	144	166	201 ¹	197

¹ Met betrekking tot het verschil in uitgavniveau van de vergoedingen in de periode 2000 en 2003, zij opgemerkt dat de kosten van de brutoering kostenvergoedingen voor 2000, deels ten laste van het budget voor 2001, deels ten laste van het budget in 2002 zijn gebracht.

Aantallen deelgerechtigden (pensioenen en wachtgelden)	1999	2000	2001	2002	2003
Pensioenen oud-leden	191	196	198	209	218
Wachtgelden oud-leden ¹	36	77	62	134	121
Weduwen-/weduwnaarspensioenen	117	117	124	124	121
Wezenpensioenen	3	5	3	4	4
Totaal	347	384	387	471	464

¹ Exclusief wachtgeldaanspraken die door korting van inkomsten niet tot betaling leiden (1999: 27, 2000: 36, 2001: 44, 2002: 34, 2003: 88).

4. Budgettaire gevolgen van beleid

Overzicht budgettaire gevolgen van beleid (in € 1 000)

2: Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Verplichtingen	29 538	29 651	29 165	28 666	29 666	29 666	29 166
Uitgaven	29 547	29 651	29 165	28 666	29 666	29 666	29 166
1. schadeloosstelling	18 847	22 093	21 607	21 108	22 108	22 108	21 608
2. pensioenen en wachtgelden	10 700	7 558	7 558	7 558	7 558	7 558	7 558
Ontvangsten	477	286	286	286	286	286	286

ARTIKEL 3: WETGEVING EN CONTROLE TWEEDE KAMER

1. Algemene doelstelling

Taak van de Tweede Kamer

De taken van de Tweede Kamer vloeien voort uit de Grondwetsartikelen 50 (vertegenwoordiging van het gehele Nederlandse volk), 65 tot en met 72 (werkwijze), 81 tot en met 87 (wetgeving), 105 (begrotingen), 137 en 138 (Grondwetsgeving) en enkele andere Grondwets- en wetsartikelen.

De ambtelijke diensten

De algemene doelstelling (missie) van de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is het stimuleren van het parlementair democratisch proces door een professionele en plezierige ondersteuning van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De voornaamste kernwaarden in dit verband zijn integriteit en dienstbaarheid. Als belangrijkste kerncompetenties kunnen worden genoemd:

Klantgericht handelen: herkennen van de wensen, behoeften en belangen van klanten en het hiernaar handelen.

Flexibel inspelen op de omgeving: gedrag, ideeën en werkwijzen aanpassen aan uitgesproken en onuitgesproken wensen en behoeften van de omgeving.

Naast de apparaatskosten in meer strikte zin, zijn onder dit artikel ook de budgetten voor onderzoek, drukwerk kamerstukken, fractiekosten, uitzending leden en enquêtes opgenomen.

2. Begrotingsvoorstellen College/kabinetstandpunt

In het onderhavige voorstel is sprake van de overheveling van het budget van de, sinds 1 mei 2004, Dienst Verslaglegging en Redactie (DVR) van artikel 4 «Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer» naar artikel 3 «Wetgeving en controle Tweede Kamer». Deze herpositionering heeft de instemming van zowel afnemers als medewerkers van de Dienst.

Met betrekking tot de aanleiding er van gelden de volgende overwegingen:

- Ruim negentig procent van de activiteiten van de DVR houdt verband met de Tweede Kamer;
- Ook de geïnventariseerde, mogelijke, nieuwe producten van DVR betreffen goeddeels de Tweede Kamer;
- De Tweede kamer werkt aan een integrale benadering van haar informatiegebied. De DVR is hierbij een belangrijke speler en positionering binnen de organisatie van de Tweede Kamer zal die aan die benadering derhalve een verdere impuls kunnen geven.

Ook organisatorisch, namelijk vanuit bestaande samenwerkingsrelaties met de Griffie en de DCO's, kan deze overgang als logisch worden bestempeld. De overgang heeft geen gevolgen voor de bestaande dienstverlening aan de Eerste Kamer.

3. Operationele doelstellingen en prestatiegegevens

De ondersteuning van de kerntaken van het Parlement (medewetgeving en controle)

Inleiding. De Tweede Kamer behoort ten opzichte van de regering een onafhankelijke en zelfstandige positie te hebben. Die onafhankelijke en zelfstandigheid dienen ook in de werkwijze, inrichting en organisatie van

de ambtelijke diensten gestalte te krijgen. Dat betekent dat ze uiteindelijk zelf beslist over de aard, inrichting en omvang van haar ondersteuning en over de financiële middelen die haar daarbij ter beschikking staan.

De voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer en de Minister van BZK hebben daarbij afgesproken dat de ramingen van beide kamers ongewijzigd zullen worden overgenomen in de formele begrotingswet, tenzij dit in strijd is met het algemeen belang. De Minister van BZK toetst namens de Regering de ingediende voorstellen op dit punt.

Voorts is afgesproken dat de bijzondere positie van de Tweede (en Eerste) Kamer ook tot uitdrukking komt in de splitsing van Hoofdstuk II van de rijksbegroting in een deel A Staten-Generaal en een deel B Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten. In de 2e wijziging van de Comptabiliteitswet 2001 worden deze afspraken vastgelegd.

De Tweede Kamer rekent het tot haar taak zorgvuldig, doelmatig en voorbeeldig met de financiële middelen om te gaan.

Wat willen wij bereiken?

In 2005 zal bijzondere aandacht worden besteed aan het wetgevingsproces en met name aan de kwaliteit van de wetgeving. Daartoe zal voor de leden van de Staten-Generaal een symposium georganiseerd worden, waarbij ook andere betrokkenen bij het wetgevingsproces, zoals leden van de Raad van State en wetgevings- en staatsrecht deskundigen, een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Het symposium kan een inventarisatie van mogelijke knelpunten in het wetgevingsproces en van aandachtspunten aangaande de kwaliteit van de wetgeving opleveren en als aanloop dienen naar aanpassingen. Ook zal in 2005 een onderzoek plaatsvinden naar nut en noodzaak van de door de ambtelijke organisatie sinds 2002 opgestelde beknopte dan wel uitgebreide wetgevingsrapporten.

Wat gaan wij daarvoor doen?

In de medewetgevings- en controletaken van de Kamer spelen de Europese wetgeving en beleidsontwikkeling een aparte rol. In toenemende mate wordt regelgeving in Brussel vastgesteld, waarna voor het nationale parlement slechts de implementatie in de nationale wetgeving rest. Maar ook beleidsvorming in EU-verband bepaalt in grote mate de marges waarbinnen nationale beleidsontwikkeling en wetgeving kunnen plaatsvinden. Wellicht doordat de Kamer alleen op indirecte wijze (altijd via de regering) invloed kan uitoefenen op Brusselse besluitvorming, is de betrokkenheid van de vakcommissies in de afgelopen jaren vaak laag geweest. De toekomstige invoering van de nieuwe subsidiariteitstoets dwingt het parlement zich een oordeel te vormen over voorgenomen wetgevingsmaatregelen van de Europese Commissie en maakt het mogelijk, als deze naar het oordeel van het parlement op nationaal niveau geregeld zouden moeten worden, aan de bel te trekken¹.

De aanstelling in 2004 van een permanente vertegenwoordiger van de Tweede Kamer bij het Europese Parlement, die tot taak heeft de Kamer te informeren over voor de nationale besluitvorming relevante Europese ontwikkelingen, zal naar verwachting de toegang tot de Europese informatie verbeteren. De ambtelijke organisatie is in 2004 versterkt en er is nadrukkelijker samenwerking gezocht met de ambtelijke staf van de Eerste Kamer. In 2005 zal dit moeten leiden tot een meer gerichte ondersteuning van de vakcommissies bij het onderkennen en beoordelen van voor hen relevante ontwikkelingen in EU-verband.

Beleidsbeslissingen van het kabinet beogen altijd een doel te bereiken. In de controlerende taak van de Kamer komen de inmiddels befaamde drie

---

¹ Hoewel door het stagneren van de totstandkoming van een Grondwettelijk Verdrag niet zeker meer is of, en zo ja wanneer de voorgestelde subsidiariteitstoets zal worden ingevoerd, lijkt er bij alle nationale parlementen van de lidstaten het bewustzijn te zijn ontstaan dat er in elk geval een soortgelijk instrument op korte of langere termijn moet komen.

WWW-vragen steeds expliciet of impliciet aan de orde (Wat willen wij bereiken? Wat gaan wij daarvoor doen? Wat gaat dat kosten?). De ambtelijke ondersteuning zal bij haar advisering bij de behandeling van wetsvoorstellen en beleidsvoornemens en -beslissingen deze vragen vanuit het perspectief van de Kamer aan de orde stellen.

De medewetgevende functie en de controlerende functie van de Kamer raken elkaar vooral in het begrotingsproces. De behandeling van de begroting en het wijzigen van de begroting bij amendement gebeurt sinds enkele jaren op basis van VBTB (Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording).

In het najaar van 2004 wordt het VBTB-proces geëvalueerd door de ministeries, onder auspiciën van het ministerie van Financiën. Onderdeel daarvan zal zijn de benutting van VBTB door de Tweede Kamer bij de behandeling van de begrotingen en bij de behandeling van de jaarverslagen. Daarbij zal geen oordeel worden gegeven over de mate van benutting. Dat oordeel zal de Kamer zelf moeten geven, wat mogelijk zal worden in het jaar 2005.

In het afgelopen decennium is veel vaker dan daarvoor door de Tweede Kamer gebruik gemaakt van de mogelijkheid om tijdelijke commissies onderzoek te laten verrichten naar specifieke onderwerpen. Er lijkt een verschuiving in relatief gewicht waarneembaar van de vaste commissie in de richting van de tijdelijke commissie. De ambtelijke organisatie is nu gericht op de ondersteuning van de werkzaamheden in de vaste commissies. Iedereen moet zich ervan bewust zijn dat een verdere groei van het aantal tijdelijke en themacommissies uiteindelijk ten koste zal gaan van de reguliere ondersteuning. Er zullen minimaal andere accenten gelegd worden in de ondersteuning en op zeker moment zullen er keuzes gemaakt moeten worden over de omvang of de taken van de ondersteuning. Deze keuzes zullen op het geijkte moment aan de Kamer worden voorgelegd.

Papierarm parlement/Parlis

Wat willen wij bereiken

In 2005 zal een belangrijke stap gezet worden in de richting van een papierarm parlement.

Er wordt al enige tijd hard gewerkt aan de vervanging van de digitale systemen voor de postregistratie (Globit-dis) en de vergaderondersteuning (Twekis). Deze systemen stammen uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. Toen was de Tweede Kamer koploper op het gebied van digitalisering; nu geldt echter de wet van de remmende voorsprong: verouderde systemen belemmeren een snelle overgang van papier naar digitale aanbidding. Deze systemen «praten» niet met elkaar en dus is het gebruik erg omslachtig en tijdrovend en dat is voor velen genoeg reden om naar het papier te grijpen.

Wat gaan wij daarvoor doen

Het is de bedoeling dat de Tweede Kamer de beschikking krijgt over een geautomatiseerd systeem voor documentbeheer, werkstromen en vergaderondersteuning. Dit digitale systeem moet gaan voorzien in de constitutionele procesbeheersing van in- en uitgaande parlementaire documenten en brieven van derden.

E(lectronic)-parlement

Wat willen wij bereiken?

In het kader van het e-parlementprogramma worden in 2004 en 2005 verschillende informatiseringsprojecten in onderlinge samenhang in uitvoering genomen. Doel van dit programma is het realiseren van een samenhangende informatiearchitectuur binnen de Tweede Kamer, wat tot gevolg heeft dat de gebruikers van deze informatie (Leden, ambtenaren en burgers) op een adequate en transparante manier toegang hiertoe kunnen krijgen.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Uit het bovenstaande kunnen de volgende speerpunten worden afgeleid:

- het blijvend ontwikkelen en verfijnen van de website, zowel naar buiten als naar binnen. Daarbij blijft de inzet van software-oplossingen voor bepaalde vormen van dienstverlening centraal staan. De webontwikkeling wordt onder andere gestuurd vanuit de analyse van de vraagstelling van de klant(groepen). Het web ondersteunt daarmee direct de productontwikkeling van de informatiediensten. De beheersorganisatie rond het Internet en Intranet beschikt over voldoende kennis en middelen.
- Het frontoffice van de Tweede Kamer kent naast de digitale variant momenteel al een tastbare vorm, namelijk het Centraal Informatiepunt (het CIP). Parallel aan de ontwikkeling van de digitale informatiefunctie zal ook de fysieke vorm in ontwikkeling blijven. Samenwerking van de diensten Voorlichting, Communicatie en Informatievoorziening kan leiden tot een moderne vorm van dienstverlening als front-office. De inzet van de voor de website ontwikkelde technologieën kan ook de dienstverlening via het fysieke kanaal versterken. De inrichting en het gebruik van het CIP zal dan ook blijvend punt van aandacht zijn.
- De jeugd is een belangrijke doelgroep. De initiatieven in 2004 om te komen tot specifieke webacties voor deze groep, worden in 2005 verder geprofessionaliseerd. De Tweede Kamer zoekt daarbij naar kennis, ondersteuning en ervaring op educatief gebied.
- Afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de informatiestroom van de Tweede Kamer, kan aan de klant per onderwerp of dossier geïntegreerde informatie worden verstrekt. Hiermee wordt bedoeld dat informatiedossiers kunnen worden opgebouwd uit stukken, agenda's, verslagen, beeld en geluid, procesgegevens en commentaren. Bij deze dienstverlening kunnen de Diensten Informatievoorziening, Verslag en Redactie en Communicatie samenwerken. Deze informatie komt op verschillende manieren beschikbaar, namelijk via Internet, Intranet, CD-Rom en het CIP.
- Vanwege de voortschrijdende internationalisering zal de in 2004 ontwikkelde internationale website van de Tweede Kamer in 2005 verder worden uitgebreid. Dit vraagt een uitgekende beheersorganisatie. De inrichting en het beheer van deze pagina's vragen een duidelijk standpunt wat betreft de te bereiken doelen en doelgroepen.
- In 2005 zal in samenwerking met de fracties worden onderzocht welke vormen van interactiviteit kunnen worden ingevoerd en in welke mate. Iedere te zetten stap vraagt om analyses van risico's en beperkingen en zal een duidelijk beeld van de beheerslasten moeten geven. Het doel blijft de burger te betrekken bij het parlementaire proces.
- De inzet van mobiele technologie voor het toegankelijk maken van (delen) van de Tweede Kamer-informatie, zal zowel naar binnen als naar buiten de organisatie worden versterkt.
- De rol van audio en video wordt uitgebouwd in het kader van de

informatieverstrekking aan burgers. Dat betekent dat er voor 2005 voorstellen worden gedaan voor een verdere ontwikkeling op het terrein van zowel het live beeld, het doorgeven van geluid als het opbouwen van een historisch archief.

Samenwerking met de Eerste Kamer

Wat willen wij bereiken?

In 2003 heeft de samenwerking met de Eerste Kamer een nieuwe impuls gekregen. Gemeenschappelijke diensten worden als regel bij een van beide Kamers ondergebracht onder de afspraak dat de dienstverlening aan beide Kamers minimaal ongewijzigd blijft.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Identieke functies worden, daar waar ze niet raken aan de functie van beide Kamers als zodanig, overgebracht naar de Tweede Kamer. Daarbij is en wordt tegelijkertijd een dienstverleningsovereenkomst met de Eerste kamer gesloten, zoals in 2004 ten aanzien van de Dienst Verslag en Redactie gebeurt. Een voorbeeld van nieuwe samenwerking is de Beveiligingsdienst, maar ook de Diensten Automatisering van beide Kamers zijn voorwerp van een verregaande samenwerking. Daarnaast wordt er gesproken over samenwerking op het gebied van de personeels- en salarisadministratie. In de eerste plaats ten behoeve van het personeel, maar de onderbrenging van de schadeloosstelling van de leden van beide Kamers ligt eveneens in de rede.

Deze intensieve samenwerking zal in 2005 en latere jaren zijn uitstraling (moeten) hebben op alle vormen, soorten en niveaus van dienstverlening aan het medewetgevingen controleproces.

Managementstijl en personeelsbeleid

Wat willen wij bereiken?

In 2005 zal het Managementteam zich vooral richten op het vergroten van de betrokkenheid bij het totstandkomen van besluiten binnen het Managementteam, de directies en de diensten. Verder worden management- en gespreksvaardigheden van het «middle» management, dat wil zeggen van de afdelingshoofden en teamleiders, bevorderd. Zij vormen namelijk de ruggengraat van de organisatie, dus daar moet de voorgestane managementstijl daadwerkelijk vorm krijgen. Vanzelfsprekend blijven de diensthoofden nauw bij dit proces betrokken. Mede op die manier moet de besluitvorming in de organisatie inzichtelijker worden en breder worden gedragen. De voorbereiding van het proces dat moet leiden tot invoering van competentie management, heeft nog eens bevestigd hoe belangrijk de open en transparante managementstijl van boven naar beneden en andersom is. Dat streven wordt breed in de organisatie gedragen. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat nog niet iedereen die transparantie en openheid ook als verbetering ervaart. Daarin valt dus kennelijk nog wel een en ander te verbeteren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Het Managementteam zal bevorderen dat de daadwerkelijke realisering ervan ook in 2005 de nodige aandacht krijgt. Daarvoor is het onder meer nodig dat niet alleen de diensthoofden, maar ook de afdelingshoofden en teamleiders verder worden geschoold. Dat kan soms ook gezamenlijk gebeuren in gemengde groepen uit beide directies en de stafdiensten. Ook op die manier wil het Managementteam ook in 2005 bevorderen en

uitstralen dat de Tweede Kamer als organisatie één geheel is en dat allen ten dienste staan van het wetgevings- en controleproces.

Het competentie management moet in 2005 daadwerkelijk als instrument voor personeelsmanagement fungeren. Daarbij moet vooral de nadruk worden gelegd op de kansen die dit instrument biedt. Zo is de aandacht voor mobiliteit bedoeld als een instrument om, ook verborgen, talenten verder te ontwikkelen en nieuwe kansen te ontdekken en te grijpen. Iedereen moet zoveel mogelijk de kans krijgen de eigen professionele horizon te verbreden. Dat kan aan ieder individu en de organisatie als geheel ten goede komen. In dat kader zal worden onderzocht of er een vorm denkbaar is voor het uitwisselen van ervaringen van medewerkers van alle Hoge Colleges van Staat.

Veranderingen in de organisatie en in het aangeboden pakket aan diensten, worden vaak niet breed genoeg gedragen. Dat kan er toe leiden dat bij onduidelijkheid aangaande de redenen en achtergronden ervan, er «naar boven» wordt gewezen. Dat moet veranderen. Veranderingen moeten zoveel mogelijk van onder af tot stand komen en beter in de eigen dienst of afdeling worden besproken en getoetst, alvorens ze worden ingevoerd. Dat vergroot zowel de betrokkenheid als het draagvlak en kan als zodanig bijdragen aan de kwaliteit van de besluitvorming. In velerlei opzicht kan dit als een cultuuromslag worden gezien die het werkklimaat zeer ten goede kan komen.

Verder zal met het volledig operationeel zijn van het nieuwe personeelsinformatie- en salarissysteem in 2005 een grote stap voorwaarts zijn gezet in het leveren van geïntegreerde en gedetailleerde managementinformatie aan de leidinggevenden. Dit nieuwe systeem wordt gekoppeld aan het in 2004 beschikbaar gekomen, nieuwe financiële systeem. In 2004 worden de voorbereidingen voor de overgang getroffen, vindt de invoering plaats en zal worden proefgedraaid. Voorts wordt de nieuwe afdeling salarisadministratie bij de Stafdienst FEZ ingericht.

Ziekteverzuim

Wat willen wij bereiken?

Het ziekteverzuim van het ambtelijk apparaat is in 2003 spectaculair gedaald van 7,6% in 2002 naar 6,1 % in 2003. In 2005 wordt gestreefd naar een verzuimpercentage van ongeveer 5,5%.

De meldingsfrequentie is echter niet gedaald; integendeel, deze is gestegen van 1,9 in 2002 naar 2,0 in 2003. Het (korte) frequente verzuim kan leiden tot langdurig verzuim, daarom is reductie van dit verzuim voor het Presidium een speerpunt in 2005. Het management streeft er naar dat de meldingsfrequentie in 2005 daalt naar 1,7.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Het Presidium hecht er grote waarde aan dat de bovengenoemde doelstelling gerealiseerd wordt en vindt daarom dat iedereen bij de uitvoering daarvan betrokken moet zijn en daar zijn eigen verantwoordelijkheid in draagt.

In 2004 hebben alle diensthoofden samen met de medewerkers in het kader van de «Risico Inventarisatie» een plan van aanpak voor de eigen dienst gemaakt. Hierin is opgenomen op welke wijze het verzuim en de meldingsfrequentie voor de betrokken dienst gereduceerd gaat worden. Door de medewerkers bij de opstelling en uitvoering te betrekken, kan draagvlak gecreëerd worden voor de uitvoering van de geplande acties.

De realisatie van deze plannen wordt ondersteund door trainingen, coaching en voorlichting. De financiering van deze plannen is in het huidige budget voorzien.

Ook is in 2004 voor het leidinggevende kader een Management Development programma ontwikkeld, waarin onder andere de stijl van leidinggeven aan de orde komt. Dit programma wordt in 2005 uitgevoerd.

Huisvesting

Na het beschikbaar komen van de uitbreiding van het kantoorareaal in Het Logement c.a. en de nieuwe locatie van het Centraal InformatiePunt, staat de huisvesting de komende jaren meer in het teken van consolidatie in de zin van onderhoud en vernieuwing. Zo wordt de Plenaire Zaal in 2006 «onder handen genomen» in de vorm van, onder meer, nieuwe vloerbedekking, als ook herstel van stoelen en schrijftafels. Het is tevens de bedoeling elektronisch stemmen en ook het opvragen van documenten en eventueel elektronische communicatie mogelijk maken.

Voor wat betreft eventuele verdere uitbreiding van de kantoren wordt in overleg met de Rijksgebouwendienst nagedacht over mogelijkheden om aan of in de onmiddellijke omgeving van de bestaande hoofdgebouwen meer ruimte te creëren. Als de Kamer hiertoe besluit, komt dit vooral ten goede aan de fracties en het vergaderproces.

Prestatiegegevens

De volgende cijfers dienen in hun context te worden gezien. Wetsvoorstellen die met blanco verslag en als hamerstuk zijn behandeld, tellen bijvoorbeeld in dit overzicht even zwaar als wetsvoorstellen die voorwerp zijn van uitvoerig voorbereidend onderzoek en dagenlange plenaire vergaderingen. Wijzigingen in moties kunnen soms belangrijke inhoudelijke consequenties hebben, maar soms ook slechts taalkundige betekenis.

Parlementair	1999	2000	2001	2002	2003
Vergaderingen					
– plenaire vergaderingen	102	102	105	91	95
– commissievergaderingen					
w.v. openbaar	625	724	754	520	590
w.v. besloten	699	679	738	596	700
– overige vergaderingen	7 812	7 369	6 720	7 068	7 808
Werkbezoeken commissies					
– binnenland	49	41	47	53	48
– buitenland	15	8	17	6	4
Wetsvoorstellen, moties en vragen					
– ingediende wetsvoorstellen	243	246	280	252	267
w.v. initiatief wetsvoorstellen	4	9	9	13	8
w.v. rijksbegrotingen	17	17	17	17	17
w.v. fondsen	6	6	6	6	7
– suppletore voorstellen	66	65	59	67	66
– in stemming gebracht ¹	176	423	250	213	195
– ingediende moties	1 002	974	997	1 158	1 007
– aangenomen	360	424	444	391	327
– verworpen	296	268	288	363	433
– ingetrokken	56	79	55	38	61
– aangehouden ²	125	83	51	44	42
– gewijzigd	89	60	75	45	56
– in behandeling ³	76	230	54	266	52
– vervallen ⁴			30	11	36
– schriftelijke vragen	1 703	1 451	1 424	1 563	1 678
w.v. beantwoord ⁵	1 760	1 389	1 447	1 551	1 668
– mondelinge vragen	85	86	92	96	65
– interpellaties	5	7	11	13	5
– amendementen				979	777
w.v. ingediend				889	674
w.v. niet ingediend				90	103

¹ Waaronder ook in voorgaande jaren ingediende wetsvoorstellen.

² Vanwege een wijziging van het reglement van orde (artikel 69, tweede lid) komt een aangehouden motie na verloop van tijd, als er geen tegenactie wordt ondernomen, automatisch te vervallen. hierdoor wijken de cijfers voor aangehouden en in behandeling zijnde moties voor 2001 af van de cijfers in de voorgaande jaren.

³ Waaronder ook in voorgaande jaren ingediende moties.

⁴ Vanwege een wijziging in het reglement van orde waardoor een aangehouden motie na verloop van tijd, als geen tegenactie wordt ondernomen, komt te vervallen, is een rubriek «vervallen moties» toegevoegd.

⁵ Waaronder ook in voorgaande jaren ingediende vragen.

Moties en vragen in 2003

Ingediende moties per fractie	Aantal	Schriftelijke vragen per fractie	Aantal
PvdA	221	PvdA	442
Groenlinks	170	SP	355
SP	126	CDA	335
CDA	122	GroenLinks	261
D66	113	VVD	222
VVD	108	D66	109
LPF	70	LPF	71
ChristenUnie	48	ChristenUnie	55
SGP	29	SGP	54

Apparaatuitgaven

In onderstaand overzicht zijn in meerjarig perspectief de uitgaven met betrekking tot dit artikel opgenomen, alsmede het stijgingspercentage

over die periode. Voorts zijn, afgeleid hiervan, gemiddelden berekend per kamerzetel en per gestenografeerd uur vergadering.

Uitgavenoverzicht (in € 1 000)					
Wetgeving en controle Tweede Kamer	1999	2000	2001	2002	2003
– apparaat (personeel)	19 891	20 876	22 555	24 271	26 528
<i>gemiddeld per zetel</i>	133	139	150	162	177
per vergaderuur	9	9	9	11	16
– apparaat (materieel)	16 195	14 232	16 745	18 886	17 423
<i>gemiddeld per zetel</i>	108	95	112	126	116
per vergaderuur	7	6	7	8	10
totaal apparaat	36 086	35 108	39 300	43 157	43 951
<i>gemiddeld per zetel</i>	241	234	262	288	293
gemiddeld per vergaderuur	16	15	16	19	26
– onderzoeksbudget	265	623	465	122	508
– drukwerk	2 982	3 703	3 927	4 172	3 701
– fractiekosten	12 978	14 171	15 148	19 866	18 783
– uitzending leden	370	269	427	188	267
– enquêtes	631			1 931	611
– garanties ¹	24	360	69	107	–
totaal artikel 3	53 336	54 234	59 336	69 543	67 821
gemiddeld per zetel	356	362	396	464	452
gemiddeld per vergaderuur	24	23	26	31	40

¹ Het artikelonderdeel «garanties» is met ingang van 2003 komen te vervallen.

4. Budgettaire gevolgen van beleid

Overzicht budgettaire gevolgen van beleid (in € 1 000)							
3: Wetgeving en controle Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Verplichtingen	73 781	76 097	74 521	71 843	71 911	70 931	70 931
Uitgaven	67 868	76 097	74 521	71 843	71 911	70 931	70 931
1. apparaat	44 522	53 823	52 577	49 899	49 967	48 987	48 987
2. onderzoeksbudget	408	861	511	511	511	511	511
3. drukwerk	3 701	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750
4. fractiekosten	18 553	17 256	17 276	17 276	17 276	17 276	17 276
5. uitzending leden	267	407	407	407	407	407	407
6. enquêtes	417	Memorie	Memorie	Memorie	Memorie	Memorie	Memorie
Ontvangsten	2 193	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566

ARTIKEL 4: WETGEVING EN CONTROLE EERSTE EN TWEDE KAMER

1. Algemene doelstelling

Het onder dit artikel opgenomen budget ten behoeve van wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer betreft van oudsher, naast de apparaatskosten van de Stenografische dienst en de Griffie interparlementaire betrekkingen, tevens de kosten van interparlementaire activiteiten. Voorts is in 2004 het materiële budget ten behoeve van het Parlementair Expertise Centrum Europa (PECE) onder dit artikel opgenomen. De keuze voor een apart artikel gaf vanuit het verleden uitdrukking aan de omstandigheid dat het bevoegde gezag voor beide diensten wordt gevormd door gemengde commissies van toezicht uit beide Kamers. Daarin is in zoverre verandering gekomen dat met ingang van 1 mei 2004 de Stenografische dienst, onder de naam Dienst Verslag en Redactie, onder het bevoegde gezag van de Tweede Kamer is gebracht.

2. Begrotingsvoorstellen College / kabinetsstandpunt

Met betrekking tot de overgang van het budget van de Dienst Verslaggeving en Redactie naar artikel 3 «Wetgeving en controle Tweede Kamer», wordt verwezen naar de toelichting op het onderdeel «Begrotingsvoorstellen» van dat artikel.

3. Operationele doelstellingen en prestatiegegevens

De onderstaande tabellen bevatten gegevens over de jaren 1999 tot en met 2003. Een prognose voor 2004 en 2005 is niet mogelijk. Niettemin bieden de cijfers inzicht in de werkzaamheden en de bijbehorende kosten.

Aantal vergaderuren met verslag	1999	2000	2001	2002	2003
– aantal (plenaire en commissie vergaderuren waarvan verslag is gemaakt	1 400,00	1 731,75	1 537,60	1 647,60	995,95
– aantal uren ao-vergaderingen met beknopt verslag	879,00	910,75	1 013,25	620,0	713,50

In dit overzicht is geen rekening gehouden met enquêtes en onderzoekscommissies.

In onderstaand overzicht zijn in meerjarig perspectief de uitgaven met betrekking tot dit artikel opgenomen. Voorts zijn, afgeleid hiervan, gemiddelden per kamerzetel (Eerste en Tweede Kamer) opgenomen.

Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer (in € 1 000)	1999	2000	2001	2002	2003
– apparaat (personeel)	3 396	3 580	3 483	3 740	3 717
– apparaat (materieel)	110	106	96	103	147
totaal apparaat	3 506	3 686	3 579	3 843	3 864
gemiddeld per zetel (225)	16	16	16	17	17
Interparlementaire betrekkingen	1 457	1 146	1 231	1 265	1 946
PECE	–	–	–	–	–
totaal artikel 4	4 963	4 832	4 810	5 108	5 810
gemiddeld per zetel (225)	22	21	21	23	26

De raming van artikelonderdeel 03. «interparlementaire betrekkingen» heeft betrekking op de volgende onderdelen:

Interparlementaire betrekkingen	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
01. uitzending leden naar internationale organen	425	593	593	593	593	593	593
02. aandeel Nederland in de kosten van interparlementaire organen	426	448	475	475	480	480	480
03. contacten tussen de parlementen van het koninkrijk	92	86	86	86	86	86	86
04. ontvangst van buitenlandse parlementsleden en delegaties van internationale organen	847	1 617	117	117	117	117	117
05. subsidie aan de Nederlandse groep van de Union Interparlementaire	156	156	156	156	156	156	156
Totaal	1 946	2 900	1 427	1 427	1 432	1 432	1 432

4. Budgettaire gevolgen van beleid

Overzicht budgettaire gevolgen van beleid (in € 1 000)

4: Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Verplichtingen	5 621	3 527	1 875	1 875	1 880	1 880	1 880
Uitgaven	5 439	3 527	1 875	1 875	1 880	1 880	1 880
1. apparaat stenografische dienst	3 451	Vervallen					
2. apparaat griffie interparlementaire betrekkingen	42	445	446	446	446	446	446
3. interparlementaire betrekkingen	1 946	2 902	1 429	1 429	1 434	1 434	1 434
4. Parlementair Expersise Centrum Europa		180					
Ontvangsten	2	23	23	23	23	23	23

ARTIKEL 10: NOMINAAL EN ONVOORZIEN**4. Budgettaire gevolgen van beleid**

Overzicht budgettaire gevolgen van beleid (in € 1 000)						
10: Nominaal en onvoorzien SG	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Verplichtingen	- 4 911	- 1 491	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774
Uitgaven	- 4 911	- 1 491	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774
1. loonbijstelling	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
2. prijsbijstelling	0	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
3. onvoorzien	0	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
4. waarde-overdracht en waarde-overname	0	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
5. taakstellingen	- 4 911	- 1 491	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774
Ontvangsten	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil

3. De bedrijfsvoering/financieel beheer

In het kader van de werkafspraken tussen de Eerste- en Tweede Kamer en het kabinet anderzijds zijn afspraken gemaakt over het financieel beheer. Uitgangspunt daarbij is dat de Eerste- en Tweede Kamer in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het beheer en dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich strikt beperkt tot de verantwoordelijkheden waarop hij aanspreekbaar is op basis van de Comptabiliteitswet.

Controle achteraf is daarbij het vangnet om te beoordelen of de Colleges en Kabinetten bij hun beheer binnen de grenzen blijven die de Comptabiliteitswet stelt. Daartoe worden de administraties van de jaarlijks gecontroleerd door de Auditdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze controle strekt zich ook uit tot de administratieve organisatie. De laatste jaren was er steeds sprake van een goedkeurende verklaring.

Gezien de bijzondere positie van de Eerste- en Tweede Kamer op het terrein van beheer is in deze begroting geen bedrijfsvoeringparagraaf opgenomen.

4. De verdiepingsbijlage

Totaal begroting

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1000)							
uitgaven IIA begroting	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		106 847	105 566	102 617	102 683	101 714	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004		4 872	1 468	968	1 968	1 968	
Nog niet opgenomen in een begroting-stuk:		1 368	5 233	5 214	5 221	5 210	
Stand ontwerp-begroting 2005	110 344	113 087	112 267	108 799	109 872	108 892	108 392

Opbouw ontvangsten (in € 1000)							
ontvangsten IIA begroting	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		1 938	1 938	1 938	1 938	1 938	
Nog niet opgenomen in een begroting-stuk:							
Stand ontwerp-begroting 2005	2 738	1 938	1 938	1 938	1 938	1 938	1 938

Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1 000)							
1: Wetgeving en controle Eerste Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004:		8 137	7 975	7 967	7 967	7 967	
1.1: apparaat		4 554	4 392	4 384	4 384	4 384	
1.2: vergoedingen voorzitter en leden EK		3 560	3 560	3 560	3 560	3 560	
1.3: verenigde vergadering		23	23	23	23	23	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004:		487	102	102	102	102	
1.1: apparaat		487	102	102	102	102	
Nog niet opgenomen in een begroting-stuk :		99	120	120	120	120	
1.1: apparaat		62	79	79	79	79	
a. porti en telkosten		16	16	16	16		
b. loonbijstelling		30	32	32	32	32	
c. prijsbijstelling		32	31	31	31	31	
1.2: vergoedingen voorzitter en leden Eerste Kamer		37	41	41	41	41	
a. loonbijstelling		37	41	41	41	41	
Stand ontwerp-begroting 2005:	7 490	8 723	8 197	8 189	8 189	8 189	8 189
1.1: apparaat	3 972	5 103	4 573	4 565	4 565	4 565	4 565
1.2: vergoedingen voorzitter en leden Eerste Kamer	3 492	3 597	3 601	3 601	3 601	3 601	3 601
1.3: verenigde vergadering	26	23	23	23	23	23	23

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)

1: Wetgeving en controle Eerste Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		63	63	63	63	63	
Stand ontwerp-begroting 2005	66	63	63	63	63	63	63

**Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden
Tweede Kamer**

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1 000)

2: Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004:		27 824	27 824	27 824	27 824	27 824	
2.1: <i>schadeloosstelling</i>		20 322	20 322	20 322	20 322	20 322	
2.2: pensioenen en wachtgelden		7 502	7 502	7 502	7 502	7 502	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004:		1 500	1 000	500	1 500	1 500	
2.1: <i>schadeloosstelling</i>		1 500	1 000	500	1 500	1 500	
Nog niet opgenomen in een begroting- stuk:		327	341	342	342	342	
2.1: <i>schadeloosstelling</i>		271	285	286	286	286	
a. loonbijstelling		229	243	244	244	244	
b. prijsbijstelling		42	42	42	42	42	
2.2: <i>pensioenen en wachtgelden</i>		56	56	56	56	56	
a. loonbijstelling		56	56	56	56	56	
Stand ontwerp-begroting 2005:	29 547	29 651	29 165	28 666	29 666	29 666	29 166
2.1: <i>schadeloosstelling</i>	18 847	22 093	21 607	21 108	22 108	22 108	21 608
2.2: pensioenen en wachtgelden	10 700	7 558	7 558	7 558	7 558	7 558	7 558

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)

2: Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		286	286	286	286	286	
Stand ontwerp-begroting 2005	477	286	286	286	286	286	286

Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1 000)

3: Wetgeving en controle Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004:		68 530	69 268	66 629	66 695	65 726	
3.1: <i>apparaat</i>		46 916	47 654	45 015	45 081	44 112	
3.2: <i>onderzoeksbudget</i>		504	504	504	504	504	
3.3: <i>drukwerk</i>		3 693	3 693	3 693	3 693	3 693	
3.4: <i>fractiekosten</i>		17 016	17 016	17 016	17 016	17 016	
3.5: <i>uitzending leden</i>		401	401	401	401	401	
3.6: <i>enquêtes</i>			<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	
3.7: <i>garanties</i>	Vervallen						
Mutaties 1e suppletore begroting 2004:		2 867	348	348	348	348	
3.1: <i>apparaat</i>		2 517	348	348	348	348	
3.2: <i>onderzoeksbudget</i>		350					
Nog niet opgenomen in een begroting- stuk:		4 700	4 905	4 866	4 868	4 857	
3.1: <i>apparaat</i>		4 390	4 575	4 536	4 538	4 527	
a. loonbijstelling		390	436	411	412	404	
b. prijsbijstelling		230	234	220	221	218	
c. real van art. 4.1 Dienst Verslag en Redactie		3 770	3 905	3 905	3 905	3 905	
d. reallocatie naar interparlementaire betrekkingen art. 4.3							
3.2: <i>onderzoeksbudget</i>		7	7	7	7	7	
a. loonbijstelling		3	3	3	3	3	
b. prijsbijstelling		4	4	4	4	4	
3.3: <i>drukwerk</i>		57	57	57	57	57	
a. prijsbijstelling		57	57	57	57	57	
3.4: <i>fractiekosten</i>		240	260	260	260	260	
a. loonbijstelling		214	234	234	234	234	
b. prijsbijstelling		26	26	26	26	26	
3.5: <i>uitzending leden</i>		6	6	6	6	6	
a. prijsbijstelling		6	6	6	6	6	
Stand ontwerp-begroting 2005:	67 868	76 097	74 521	71 843	71 911	70 931	70 931
3.1: <i>apparaat</i>	44 522	53 823	52 577	49 899	49 967	48 987	48 987
3.2: <i>onderzoeksbudget</i>	408	861	511	511	511	511	511
3.3: <i>drukwerk</i>	3 701	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750
3.4: <i>fractiekosten</i>	18 553	17 256	17 276	17 276	17 276	17 276	17 276
3.5: <i>uitzending leden</i>	267	407	407	407	407	407	407
3.6: <i>enquêtes</i>	417	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>	<i>Memorie</i>

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)

3: Wetgeving en controle Tweede Kamer	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		1 566	1 566	1 566	1 566	1 566	
Stand ontwerp-begroting 2005	2 193	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566	1 566

Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1 000)

4: Wetgeving en controle EK/TK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004:		7 203	5 690	5 690	5 690	5 690	
4.1: <i>apparaat stenografische dienst</i>		5 444	3 931	3 931	3 931	3 931	
4.2: <i>apparaat griffie interparlementaire betrekkingen</i>		440	440	440	440	440	
4.3: <i>interparlementaire betrekkingen</i>		1 319	1 319	1 319	1 319	1 319	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004		18	18	18	18	18	
4.1: <i>apparaat stenografische dienst</i>		18	18	18	18	18	
Nog niet opgenomen in een begroting-stuk:							
4.1: <i>apparaat stenografische dienst</i>		- 3 694	- 3 833	- 3 833	- 3 828	- 3 828	
a. <i>apparaat</i>		- 5 462	- 3 949	- 3 949	- 3 949	- 3 949	
b. <i>loonbijstelling</i>		64	50	50	50	50	
c. <i>prijsbijstelling</i>		5	4	4	4	4	
d. <i>real naar art. 3.1 Dienst Verslag en Redactie</i>		- 3 770	- 3 905	- 3 905	- 3 905	- 3 905	
e. <i>correctie 1e sup mutatie (real naar 4.3)</i>		- 18	- 18	- 18	18	- 18	
f. <i>reallocatie naar 4.3</i>			- 10	- 10	- 15	- 15	
g. <i>reallocatie naar 4.3</i>		- 1 563	- 80	- 80	- 80	- 80	
h. <i>reallocatie naar 4.4</i>		- 180					
4.2: <i>apparaat griffie interparlementaire betrekkingen</i>		5	6	6	6	6	
a. <i>loonbijstelling</i>		5	6	6	6	6	
4.3: <i>interparlementaire betrekkingen</i>		1 583	110	110	115	115	
a. <i>prijsbijstelling</i>		2	2	2	2	2	
b. <i>correctie 1e sup mutatie (real van 4.1)</i>		18	18	18	18	18	
c. <i>reallocatie van 4.1</i>		10	10	15	15		
d. <i>reallocatie van 4.1</i>		1 563	80	80	80	80	
4.4 <i>Parlementair Expertise Centrum Europa</i>		180					
a. <i>reallocatie van art. 3.1</i>		180					
Stand ontwerp-begroting 2005:	5 439	3 527	1 875	1 875	1 880	1 880	1 880
4.1: <i>apparaat stenografische dienst</i>	3 451	Vervallen					
4.2: <i>apparaat griffie interparlementaire betrekkingen</i>	42	445	446	446	446	446	446
4.3: <i>interparlementaire betrekkingen</i>	1 946	2 902	1 429	1 429	1 434	1 434	1 434
4.4: <i>Parlementair Expertise Centrum Europa</i>		180					

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)

4: Wetgeving en controle EK en TK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004		23	23	23	23	23	
Stand ontwerp-begroting 2005	2	23	23	23	23	23	23

Artikel 10. Nominaal en onvoorzien

Opbouw (verpl.=) uitgaven (in € 1 000)

10: Nominaal en onvoorzien SG	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2004:	- 4 847	- 5 191	- 5 493	- 5 493	5 493	
10.1:loonbijstelling	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	
10.2:prijsbijstelling	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	
10.3:onvoorzien	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	
10.4:waarde-overdracht en -overname	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	
10.5:taakstellingen	- 4 847	- 5 191	- 5 493	- 5 493	- 5 493	
Mutaties 1e suppletore begroting 2004	0					
10.3:onvoorzien	0					
Nog niet opgenomen in een begrotingstuk:	- 64	3 700	3 719	3 719	3 719	
10.1:loonbijstelling	0	0	0	0	0	
a. reallocatie loonbijstelling van IIB	981	1 052	1 026	1 027	1 019	
b. verdeling loonbijstelling	- 981	- 1 052	- 1 026	- 1 027	- 1 019	
10.2:prijsbijstelling	0	0	0	0	0	
a. reallocatie prijsbijstelling van IIB	387	386	370	371	368	
b. verdeling prijsbijstelling	- 387	- 386	- 370	- 371	- 368	
10.5:taakstellingen	- 64	3 700	3 719	3 719	3 719	
a. loonbijstelling	- 47	- 49	- 51	- 51	- 51	
b. prijsbijstelling	- 17	- 20	- 22	- 22	- 22	
c. vervallen taakstelling Regeerakkoord 1998		3 769	3 792	3 792	3 792	
Stand ontwerp-begroting 2005:	- 4 911	- 1 419	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774
10.1:loonbijstelling	0	0	0	0	0	0
10.2:prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0
10.3:onvoorzien	0	0	0	0	0	0
10.4:waarde-overdracht en -overname	0	0	0	0	0	0
10.5:taakstellingen	- 4 911	- 1 419	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774

10.5.c. Verwerken Taakstellingen: Conform de afspraak tussen het Presidium en de Regering komen de taakstelling uit het Regeerakkoord 1998 en de samenhangende correcties op loon- en prijsbijstelling te vervallen. De taakstellingen van het Kabinet Balkenende I zullen bij Voorjaarsnota 2005 worden verdeeld over de artikelen. Het betreft:

Taakstellingen Kabinet Balkenende I (in € 1 000)

10.5: Taakstellingen	2005	2006	2007	2008	2009
Taakstelling inhuur externen	- 639	- 639	- 639	- 639	- 639
Efficiencytaakstelling	- 852	- 1 135	- 1 135	- 1 135	- 1 135
Totaal	- 1 491	- 1 774	- 1 774	- 1 774	- 1 774

Opbouw ontvangsten (in € 1 000)

10: Nominaal en onvoorzien SG	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stand ontwerp-begroting 2005	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil

5. Was-Wordt tabel

WAS

WORDT

Beg. Art. Omschrijving	Operationele doelen	Beg. Art. Omschrijving	Operationele doelen
II	Hoge Colleges van Staat, het Kabinet der Koningin, het Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en het Kabinet van de Gouverneur van Aruba	IIA	Staten-Generaal
1	Wetgeving en controle Eerste Kamer	IIA 1	Wetgeving en controle Eerste Kamer
	1. apparaat 2. vergoedingen voorzitter en leden Eerste Kamer 3. verenigde vergadering		1. apparaat 2. vergoedingen voorzitter en leden Eerste Kamer
	Ontvangsten		3. verenigde vergadering Ontvangsten
2.	Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer	IIA 2	Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer
	1. schadeloosstelling 2. pensioenen en wachtgeld		1. schadeloosstelling 2. pensioenen en wachtgeld
	Ontvangsten		Ontvangsten
3.	Wetgeving en controle Tweede Kamer	IIA 3	Wetgeving en controle Tweede Kamer
	1. apparaat 2. onderzoeksbudget 3. drukwerk 4. fractiekosten 5. uitzending leden 6. enquêtes		1. apparaat 2. onderzoeksbudget 3. drukwerk 4. fractiekosten 5. uitzending leden 6. enquêtes
	Ontvangsten		Ontvangsten
4	Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer	IIA 3 4	Wetgeving en controle Tweede Kamer Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer
	1. apparaat stenografische dienst 2. apparaat griffie interparlementaire betrekkingen 3. interparlementaire betrekkingen		1. apparaat 1. apparaat griffie interparlementaire betrekkingen 2. interparlementaire betrekkingen 3. Parlementair Expertise Centrum Europa
	Ontvangsten		Ontvangsten
13	Nominaal en onvoorzien SG	IIA 10	Nominaal en onvoorzien SG
	1. loonbijstelling 2. prijsbijstelling 3. onvoorzien 4. waarde-overdracht en waarde-overname 5. taakstellingen		1. loonbijstelling 2. prijsbijstelling 3. onvoorzien 4. waarde-overdracht en waarde-overname 5. taakstellingen
	Ontvangsten		Ontvangsten

5. Was-Wordt tabel

WAS

WORDT

Beg. Art. Omschrijving	Operationele doelen	Beg. Art. Omschrijving	Operationele doelen
II	Hoge Colleges van Staat, het Kabinet der Koningin, het Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en het Kabinet van de Gouverneur van Aruba	IIB	Raad van State, de Algemene Rekenkamer, de Nationale ombudsman, de Kanselarij der Nederlandse Orden, het Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en het Kabinet van de Gouverneur van Aruba
5	Raad van State Ontvangsten	IIB 1	Raad van State Ontvangsten
	1. advisering 2. bestuursrechtspraak		1. advisering 2. bestuursrechtspraak
6	Algemene Rekenkamer Ontvangsten	IIB 2	Algemene Rekenkamer Ontvangsten
	1. recht- en doelmatigheidsbevordering bij het Rijk en verbonden organisaties en institutionele programma's		1. recht- en doelmatigheidsbevordering bij het Rijk en verbonden organisaties en institutionele programma's
7	De Nationale ombudsman Ontvangsten	IIB 3	De Nationale ombudsman Ontvangsten
	1. reguliere klachten 2. klachten van lagere overheden 3. onderzoek 4. communicatie 5. internationale contacten		1. reguliere klachten 2. klachten van lagere overheden 3. onderzoek 4. communicatie 5. internationale contacten
8	Kanselarij der Nederlandse Orden Ontvangsten	IIB 4	Kanselarij der Nederlandse Orden 2. decoraties 3. riddertoelagen
	1. apparaat 2. decoraties 3. riddertoelagen		1. apparaat
9	Kabinet der Koningin Ontvangsten	III	Algemene Zaken (Amendement Kalsbeek/m.i.v. OW 2004)
	1. apparaat		
10	Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen Ontvangsten	IIB 5	Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen Ontvangsten
	1. apparaat		1. apparaat
11	Kabinet van de Gouverneur van Aruba Ontvangsten	IIB 6	Kabinet van de Gouverneur van Aruba Ontvangsten
	1. apparaat Ontvangsten		1. apparaat
12	Nominaal en onvoorzien HCS&KAB Ontvangsten	IIB 10	Nominaal en onvoorzien RvS, AR, No, KNO KabGNA, KabGA Ontvangsten
	1. loonbijstelling 2. prijsbijstelling 3. onvoorzien 4. waarde-overdracht en waarde-overname 5. taakstellingen		1. loonbijstelling 2. prijsbijstelling 3. onvoorzien 4. waarde-overdracht en waarde-overname 5. taakstellingen